

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 866 din data de 09.12.2020

Dosar nr: 104/2020

Petiția nr: 1094/14.02.2020

Petenți:

Reclamate: ING Bank România, Raiffeisen Bank S.A.

Obiect: petenții reclamă faptul că persoanele ce sunt rezidente în România nu pot beneficia de aceleași condiții de creditare ca cetățenii români

I. Numele, domiciliul și sediul părților

I. 1. Numele și adresa petenților

1.

I. 2. Numele și adresa părților reclamate

2. ING Bank România, loc. București, Expo Business Park, str. Av. Popișteanu nr. 54 A, clădirea 3, sector 1

3. Raiffeisen Bank S.A., loc. București, Sky Tower, Calea Floreasca nr. 246C, sector 1, cod poștal 014476

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

4. Petenții reclamă faptul că persoanele ce sunt rezidente în România nu pot beneficia de aceleași condiții de creditare ca cetățenii români.

III. Procedura de citare

5. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

6. Părțile au fost citate pentru data de 24.03.2020 (filele 8-10 din dosar) la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD). Părțile au fost informate în scris că, în contextul măsurilor de siguranță luate împotriva epidemiei de coronavirus, ședința de audieri stabilită pentru data de 24.03.2020 a fost amânată, urmând ca aceasta să fie reprogramată, în funcție de evoluția situației.

7. Părțile au fost citate cu respectarea măsurilor impuse de starea de alertă, prin comunicarea unor adrese (filele 51-53 din dosar) în care se preciza posibilitatea părților de a-și exprima acordul în sensul trimiterii punctelor de vedere în scris. Petenților li s-a comunicat punctul de vedere exprimat de a doua parte reclamată depus la dosar. Celor două părți reclamate li s-au comunicat punctele de vedere și documentele depuse de petenți la dosar.

8. Cel de-al doilea punct de vedere depus în scris la dosar de către a doua parte reclamată a fost comunicat petenților în vederea depunerii de concluzii scrise (fila 57 din dosar). Petenții nu au depus la dosar concluzii scrise.

IV. Susținerile părților

Susținerile petenților

9. Prin petiția înregistrată la CNCD cu **nr. 1094/14.02.2020** (filele 1-2 din dosar) și înscrisuri (filele 3-6 din dosar) petenții arată următoarele aspecte relevante:

- petenta este cetățean străin stabilit legal în România pentru întregirea familiei prin căsătorie cu un cetățean român;

- petenții reclamă ca fiind discriminatorii procedurile diferențiale de acordare a creditelor pentru persoane fizice aplicate de anumite bănci, precum părțile reclamate care i-au informat că în cazul petentei, rezident în România, dar cetățean al altei țări, înregistrată la ANAF, plătitoare de taxe în România, nu i se aplică aceleași reguli de acordare a creditelor așa cum li se acordă cetățenilor români;

- aceste bănci aplică reguli diferite, cer garanții sau venituri mai mari decât cele cerute normal cetățenilor români;

- petenții consideră aceste cereri nejustificate și discriminatorii;

- la cererea petenților dacă au reguli diferite pentru străinii rezidenți în România o altă bancă a întrebat textual “de ce etnie este?” și la întrebarea dacă contează etnia au răspuns afirmativ;

- petenții își pun întrebarea ce s-ar întâmpla dacă astfel de reguli s-ar aplica românilor rezidenți, dar care nu au cetățenie în alt stat european sau SUA și Canada, dacă aceștia nu ar putea cumpăra o casă cu ipotecă, nu ar putea beneficia de cele mai elementare servicii bancare, precum cardul de credit pentru cheltuieli curente;

- deoarece constituie o familie aceste reguli discriminatorii afectează întreaga familie, implicit cetățeanul român căsătorit cu cel străin;

- aceste reguli discriminatorii nu sunt aplicate în țări din UE sau America de Nord;

- petenții atașează ca dovadă un e-mail de la prima parte reclamată și precizează că cea de-a doua parte reclamată i-a informat telefonic;

- petenții arată că au fost multe alte bănci care au rămas la fel ca ei stupefiate de o asemenea practică discriminatorie, deci nu toate aplică astfel de măsuri discriminatorii;

- petenții au aflat de practicile discriminatorii în luna noiembrie 2019 când cea de-a doua parte reclamată avea afișate criteriile discriminatorii pe pagina de internet și petenții și-au exprimat nemulțumirea; banca respectivă a scos de pe pagina de internet informațiile, dar în data de 12.02.2020 la sediul Tineretului petenților li s-au confirmat criteriile discriminatorii și anume: “clientul cetățean străin rezident în România trebuie să fie înregistrat la pachetul de servicii premium, cu cost ridicat, că trebuie să aibă salariu de aproximativ 2000 dolari/lună (pentru cetățenii români fiind minim 1000 de lei/lună)”; prima parte reclamată a reconfirmat că

deși nu se mai vede pe internet, aplică criterii discriminatorii, acestea fiind încă în vigoare: vor exclusiv de la cetățenii străinrezidenți în România cu forme legale un depozit de securitate de 100% din valoarea acordată pe cardul de credit, ceea ce face ca acesta să nu mai fie “credit”;

- petenții depun la dosar răspunsul primit pe e-mail de la ce-a de-a doua parte reclamată în care se arată că “pentru acordarea creditelor persoanelor fizice cu cetățenie străină se aplică criterii suplimentare, stabilite prin politica internă a băncii”, iar o consiliere completă se poate acorda în unitatea bancară;

- petenții depun și un e-mail primit de la prima parte reclamată prin care li se răspunde că: “în cazul în care solicitantul cardului de credit este cetățean străin, rezident în România, pe lângă documentele standard se solicită și:

- constituirea unui depozit colateral pe o valoare de 110% din limita cardului de credit;
- prezentarea unui extras de carte funciară care să ateste dreptul de proprietate din care să reiasă că este proprietar pe un imobil din România (extras nu mai vechi de 30 de zile)”.

10. Prin adresa nr. 1271/20.02.2020 (fila 7 din dosar) petenții arată că au observat o situație generalizată și solicită CNCD să aștepte noi informații pertinente cu privire la petiție.

11. Petenții depun la dosar adresa nr. 2514/04.05.2020 și înregistrări prin care arată următoarele:

- băncile din România pentru a aplica măsuri discriminatorii consideră cetățenii străini cu drept legal de rezidență în România drept “nerezidenți”, ceea ce contravine OUG 194/2002;

- băncile BRD, BT, ING și Raiffeisen au comunicat verbal că ar exista o regulă impusă de BNR care îi obligă să considere rezidenții conform OUG nr. 194/2002 drept “nerezidenți”, dar este neadevărat, în regulamentele BNR definiția de “rezident” este identică cu cea din OUG nr. 194/2002 și anume “prin cetățean străin rezident legal în România se înțelege deținătorul unui permis de ședere temporară (5 ani) sau permis de ședere de lungă durată (10 ani)”;

- părțile reclamate și Banca Transilvania discriminează pe bază de naționalitate cetățenii străini cu drept legal de rezidență în România;

- băncile spun că legea programului Prima Casă este limitată pentru cetățenii români exclusiv; petenții consideră că acest lucru nu este adevărat, în OUG nr. 60/2009 sau în Legea 40/2020 nu este prevăzut niciun articol discriminatoriu, nu se limitează în niciun fel accesul rezidenților în România pe bază de naționalitate;

- Banca Transilvania sucursala Tineretului i-a informat pe petenți verbal că cetățenilor străini cu rezidență legală în România nu li se poate deschide cont de bază, ci un cont bancar fără privilegii normale, gen card bancar, și doar în anumite condiții ex. “dacă aceștia rulează cel puțin 2000 de euro pe lună”. Banca Transilvania refuză să dea detalii în scris cu privire la condițiile aplicate cetățenilor străini. Susține însă în scris că permisul de ședere temporară emis de statul roman și conform cu OUG nr. 194/2002 nu reprezintă dovadă de rezidență și consideră acest cetățean drept nerezident.

12. Prin adresa nr. 3526/15.06.2020 petenții arată că unele bănci le-au comunicat verbal că aceste criterii discriminatorii aplicate sunt după reglementările BNR, de aceea petenții au cerut instituției BNR informații pentru lămurirea acestor factori și atașează răspunsul primit de la BNR la cererea de informare. În acest răspuns BNR arată:

- la nivelul cadrului legal administrat de banca centrală, nu există documente de natura celor solicitate de petenți;

- instituțiile de credit sunt cele care stabilesc, prin norme și proceduri interne, mecanismele de identificare și cunoaștere a clientelei, precum și de inițiere și derulare a unei relații

contractuale, în conformitate cu cerințele imperativ stabilite de Legea nr. 129/2019 și cu respectarea propriei strategii de afaceri și de risc;

- din perspectiva regimului valutar aplicabil în România, Regulamentul BNR nr. 4/2005 privind regimul valutar stabilește moneda în care are loc decontarea tranzacțiilor prin instituirea de reguli și principii privind operațiunile de încasări și plăți între rezidenți și nerezidenți, precum și între rezidenți, iar desfășurarea acestor operațiuni trebuie realizată cu respectarea tuturor celorlalte prevederi legale în vigoare;

- înregistrarea persoanelor fizice străine în scopuri fiscale nu determină încadrarea acestora în categoria rezidenților/nerezidenților din punct de vedere valutar;

- au calitate de rezidenți persoanele fizice - cetățeni români, cetățeni străini și apatrizi, cu domiciliul în România, atestat cu documente de identitate emise conform legii, iar au calitate de nerezidenți persoanele fizice – cetățeni străini, români și apatrizi, cu domiciliul în străinătate, atestat cu documente de identitate emise conform legii;

- nerezidenții pot deschide și menține conturi în valută și în moneda națională (leu) la instituții de credit, iar rezidenții pot deschide conturi în valută și în moneda națională (leu) la instituții de credit și la alte instituții asimilate acestora;

- nu există restricții cu privire la deschiderea de conturi la instituțiile de credit de către persoanele fizice rezidente/nerezidente din punct de vedere valutar;

- în ipoteza în care motivul pentru care a fost refuzată deschiderea contului a fost legat de prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, legislația în domeniu, inclusiv reglementările emise de BNR, nu conține interdicții privind deschiderea unui cont bancar de către un cetățean străin, pe considerentul rezidenței, și nici obligații de clasificare ca rezident a cetățenilor străini cu drept de ședere în România;

- cu toate acestea, potrivit legislației incidente, o instituție de credit poate restricționa accesul la anumite servicii sau produse bancare din rațiuni legate de prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, în conformitate cu normele interne elaborate la nivelul instituției de credit în temeiul unei abordări bazată pe risc;

- banca centrală nu este abilitată să intervină în relațiile dintre instituțiile de credit și clienți sau potențialii clienți ai acestora și nici nu deține atribuții privind protecția consumatorilor în relațiile cu băncile, indiferent dacă aceștia sunt cetățeni români sau străini, instituția competentă în soluționarea unor aspecte de această natură fiind Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorului.

Susținerile celei de-a doua părți reclamate

13. A doua parte reclamată depune la dosar punctul de vedere înregistrat la CNCD cu nr. 3196/02.06.2020 prin care arată următoarele:

- petentul s-a adresat băncii pentru a întreba criteriile de acordare a unui credit pentru persoane străine rezidente în România;

- reprezentantul băncii a comunicat solicitantului informațiile solicitate, respectiv condițiile de obținere a unui credit de nevoi personale de către o persoană străină rezidentă în România;

- oferta comercială a băncii în ceea ce privește tipul de credit, durata creditului, costul creditului, etc. este aceeași pentru toți solicitanții, indiferent dacă aceștia sunt rezidenți sau nu;

- condițiile minime de acordare, garantare și derulare a creditelor destinate persoanelor fizice, ce trebuie avute în vedere de împrumutători la elaborarea normelor interne de creditare, sunt impuse prin regulamentele BNR; în plus, potrivit reglementărilor în domeniul bancar,

instituțiile de credit au obligația de a-și stabili reglementări proprii, în concordanță cu profilul și strategia proprie de risc;

- față de reglementările legale în domeniul bancar băncile desfășoară activitatea de creditare pe baza reglementărilor interne proprii, valitate de BNR, în cadrul cărora trebuie să stabilească, printre altele, categoriile de clienți eligibili pentru finanțare, veniturile eligibile, cheltuielile care se deduc din veniturile eligibile, fundamentarea nivelului maxim admis pentru gradul de îndatorare, alte datorii, etc.;

- conform reglementărilor interne ale băncii, în vigoare la data sesizării, un cetățean străin rezident în România este eligibil pentru obținerea produselor de creditare desinate persoanelor fizice dacă îndeplinește anumite criterii de accesare. Criteriile diferite avute de bancă pentru analiza îndeplinirii condițiilor pentru acordarea unei facilități de credit unei persoane rezidente în România rezultă din existența diferită a riscului de credit și nu de naționalitatea solicitantului;

- partea reclamată nu consideră că acoperirea riscului de credit prin condiții suplimentare stabilite de bancă solicitanților de credit persoanelor rezidente în România are ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, având în vedere că riscul de credit presupune abordarea acestuia din punctul de vedere al riscului de portofoliu și nu doar a riscului individual de creditare;

- din perspectiva normelor de risc de credit, nu poate fi considerată discriminatorie stabilirea unor cerințe de eligibilitate în funcție de diverși factori cum ar fi nivelul de certitudine și/sau de permanență al unui venit, probabilitatea ca un venit să continue sau să înceteze să se mai realizeze pe teritoriul României, posibilitatea de îndeplinire în viitor a unei proceduri de recuperare în raport cu o anumită categorie de clienți, istoricul și/sau evoluțiile în timp ale unor astfel de situații/aspecte;

- partea reclamată consideră că existența unui criteriu de eligibilitate care să confere băncii un nivel rezonabil de certitudine cu privire la existența, în prezent dar și în viitor, a unor resurse financiare de natură a defini un oarecare orizont de stabilitate în viitor a prezenței unui cetățean străin pe teritoriul României, se încadrează în limitele unei politici de risc prudentiale așa cum cer dispozițiile legale în vigoare;

- banca nu a exclus de la acordare unei facilități de credit persoana care a dorit să obțină finanțare de la partea reclamată; criteriile suplimentare stabilite de bancă prin normele și procedurile sale pe care trebuie să le îndeplinească o persoană care nu este cetățean român nu privesc naționalitatea solicitantului, ci rezultă din încadrarea în clase diferite de risc;

- partea reclamată consideră că aplicarea prevederilor legale referitoare la încadrarea clienților în diferite clase de risc și solicitarea de documente suplimentare considerate de bancă ca fiind suficiente pentru acoperirea riscului de credit justifică obiectiv încadrarea clienților unui scop legitim și nu face obiectul unei discriminări.

14. Prin adresa nr. 4748/05.08.2020 cea de-a doua parte reclamată precizează:

- banca nu are impuse restricții cu privire la cetățenii străini rezidenți în România, însă acordare facilității implică pe lângă analiza privind bonitatea clientului și analiza documentelor care probează rezidența;

- conform "Declarație eligibilitate beneficiar program Prima Casă", identificarea beneficiarului nu este relaționată de detășenie, ci de existența unui CNP, condiție îndeplinită de un cetățean străin cu rezidența în România;

- referitor la codebitorii acceptați în raport cu relația cu solicitantul creditului: soț/soție, rude și afin de grad 1, partea reclamată menționează că se aplică prevederile Normei de Risc de Creditare PF;

- mai mult, în măsura în care codebitorul cetățean român este soțul/soția solicitantului, atunci acest codebitor poate avea calitate de beneficiar program Prima Casă și coproprietar al imobilului achiziționat.

V. Motivele de fapt și de drept

15. Colegiul director constată că există alte condiții în obținerea unui credit pentru cei rezidenți în România față de cetățenii români.

16. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”*.

17. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

18. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: *„exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”*).

19. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: *„art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Musselle împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).*

20. Statele contractante au o marjă de apreciere în a stabili dacă și în ce măsură diferențele în situații de altfel similare reprezintă un tratament diferit în drept. Marja de apreciere variază în funcție de împrejurări, obiectul și fondul cauzei. (**Rasmussen împotriva Danemarcei**, 28 noiembrie 1984, §40). Marja de apreciere este mai largă în domeniul măsurilor generale de strategii economice sau sociale, întrucât autoritățile naționale sunt cele care cunosc mai bine decât o instanță internațională care sunt interesele publice în domeniul economic și social (**Zeman împotriva Austriei**, 29 iunie 2006, §33). În domeniile în care nu există o practică comună a statelor marja de apreciere este la fel mai largă (**S.H. și alții împotriva Austriei**, §69). Chiar și în lipsa unei practici comune se poate stabili dacă există sau nu o tendință europeană (**I.B. împotriva Greciei**, 3 octombrie 2013, §82-83).

21. Colegiul director constată că, din punctul de vedere al riscului de creditare, persoanele rezidente în România nu se află în situație analoagă cu cetățenii români.

22. În consecință, fapta sesizată nu reprezintă discriminare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Fapta sesizată nu reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**;
2. O copie a prezentei hotărâri se comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: —

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări online din data de 09.12.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN – Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA MARIA – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 11.12.2020

*Motivată: A.S. (pct. 1-14)
Haller István (pct. 15-22)
Tehnoredactată: A.S.*

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.